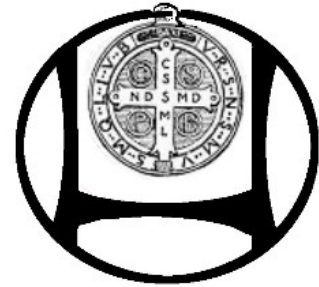

30ste zondag door het jaar C

Onzen Heertje,
erfgoedvereniging vzw
Trommelaarstraat 15 - Doornstraat 11A
8970 Poperinge - mvchvd@skynet.be

Leerhuis Bethlehem

30ste zondag C – missiezondag

v.u. Onzen Heertje, erfgoedvereniging vzw i. s. m. Het Goede Doel, Doornstraat 11A, 8970 Poperinge

Sirach 35: 12-14,16-18

Tekst

2 Geef de Allerhoogste naar wat hij gegeven heeft, wees vrijgevig, geef naar vermogen, 13 want de Heer beloont je, hij geeft het je zevenvoudig terug. 14 Probeer de Heer niet om te kopen, want hij gaat er niet op in. 15 Vertrouw niet op een offergave die door onrecht is verkregen, want de Heer is een rechter en persoonlijk aanzien is voor hem niet van belang. 16 Hij is niet partijdig ten koste van de arme, hij verhoort de bede van wie onrecht werd

30ste zondag door het jaar C

gedaan. ¹⁷ Hij slaat acht op de smeekbede van een wees en op de jammerklachten van een weduwe ¹⁸ Stromen een weduwe de tranen niet over de wangen,

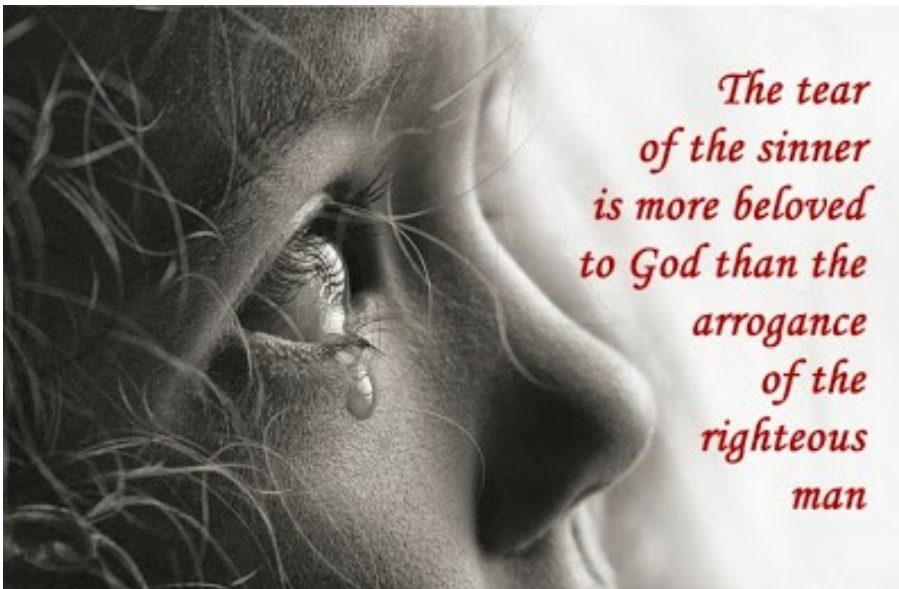
Kort

De tekst gaat duidelijk uit van de Joodse Sjema. De Heer Uw God uit geheel je hart, ziel en krachten beminnen omdat Hij je Schepper, Verlosser en uiteindelijk voltooiing is in trouw. Hij wil van jouw volstrekte authenticiteit.

De arme is degene die zich volledig overgeeft aan JHWH, die meegaat en aan de kant van de verdrukte staat.

De weduwe is diegene die de Messias wil laten geboren worden, maar die pech heeft.

Jezus Sirach¹ noemde vroeger in de Katholieke traditie Ecclesiasticus.

Ps. 34: 2

⁴¹ Van David, toen hij zich aan het hof van Abimelech² als een krankzinnige voordeed en pas wegging toen deze hem verjoeg. ² De HEER wil ik prijzen, elk uur van de dag, *mijn mond* is altijd vol van zijn lof. ³ Laat mijn leven een loflied zijn voor de HEER, de

¹ Dit boek is geschreven rond 190 v.C. door Jesua ben Elazar ben Sira, een inwoner van Jeruzalem. Het behoort tot de wijsheidsliteratuur: geschriften met een didactisch karakter. Door de combinatie van moraal en geschiedenis werd het boek door de vroeg-christelijke Kerk veel gebruikt als leerboek (Liber Ecclesiasticus betekent kerkboek)..

30ste zondag door het jaar C

nederigen zullen het met vreugde horen. ⁴ Roem met mij de grootheid van de HEER, sluit u aan om zijn **naam** te verheffen. ⁵ Ik zocht de HEER en hij gaf antwoord, hij heeft mij van alle angst bevrijd. ⁶ Wie naar hem opzien, stralen van vreugde, schaamte zal hun gezicht niet kleuren. ⁷ In mijn verdrukking riep ik tot de HEER, hij heeft **geluisterd** en mij uit de nood gered.

⁸ De engel van de HEER waakt over wie hem vrezen, en bevrijdt

hen. ⁹ **Proef**, en geniet de goedheid van de HEER, gelukkig de mens die bij hem schuilt. ¹⁰ Vromen, heb **ontzag** voor de HEER: wie hem vreest lijdt geen gebrek. ¹¹ Jonge leeuwen lopen hongerig rond, wie de HEER zoekt, ontbreekt het aan niets. ¹² Kom, **kinderen**, luister naar mij, ik leer je

ontzag voor de HEER. ¹³ Hebben jullie het leven lief, wil je goede jaren genieten? ¹⁴ Behoed dan je **tong** voor het kwaad, je *lippen voor woorden van bedrog*. ¹⁵ Mijd het kwade, doe wat goed is, streef naar **vrede**, jaag die na. ¹⁶ Het oog van de HEER rust op de **rechtvaardigen**, zijn oor luistert naar hun hulpgeroep. ¹⁷

2 1 Samuel 21:10-15 – er is nogal wat geschreven rond de reden waarom men deze psalm aan David toeschrijft. De feiten zijn wat ze zijn. David doet zich voor als iemand die gek geworden is, omdat hij bang is. Hij was gevluht voor Saül tot hij bij Achis, de stadsvorst van Gat, komt. Hij ontkomt via de hulp van Abimelech (priester). In feite een situatie waar hij niet meer wist van wat hout pijlen maken.

30ste zondag door het jaar C

Toornig ziet de HEER wie kwaad doen aan, hij wist hun namen op aarde uit. ¹⁸ De HEER hoort de kreten van de rechtvaardigen, hij **bevrijdt** hen uit de nood, ¹⁹ gebroken mensen is de HEER nabij, hij redt wie zwaar wordt getroffen. ²⁰ Al blijft de rechtvaardige niets bespaard, de HEER zal hem steeds weer bevrijden. ²¹ Hij waakt zelfs over zijn beenderen, **niet één** ervan wordt verbrijzeld. ²² Een slecht mens komt om door eigen kwaad, wie een rechtvaardige haat zal boeten, ²³ de HEER redt het leven van zijn dienaren, nooit zal boeten wie schuilt bij hem.

Kort

Ontzag via rechtvaardigheid (proeven en daden). JHWH's toorn brengt vrede. In je mond de lof van JWJH, je lippen geen bedrog. En als dat in praktijk brengt dan moet je je toevlucht niet nemen tot vreemd gedrag.

2 Tim. 4,6-8.16-18

Tekst

⁶ Mijn bloed wordt al als een offer uitgegoten, het moment waarop ik heenga nadert. ⁷ Maar ik heb de goede strijd gestreden, de wedloop volbracht, het geloof behouden. ⁸ Nu wacht mij de **krans van de gerechtigheid** die de Heer, de rechtvaardige rechter, aan mij zal geven op de grote dag; en niet alleen aan mij, maar aan allen die naar **zijn komst hebben uitgezien**.

⁹ Kom snel naar me toe, ¹⁰ want Demas heeft me verlaten; hij heeft deze wereld lief gekregen en is naar Tessalonica vertrokken. Crescens is naar Galatië gegaan, Titus naar Dalmatië. ¹¹ Alleen Lucas is bij me gebleven. Haal Marcus³ op en neem hem met je mee, want hij kan mij goede diensten bewijzen. ¹² Tychikus heb ik naar Efeze gestuurd. ¹³ Als je

³ Na Pinksteren vergezelde Marcus de apostel Paulus voor een korte tijd op diens eerste missiereis, samen met Barnabas (Handelingen 13,5 en 13). Barnabas was een neef van Marcus (Kolossenzen 4,10).

30ste zondag door het jaar C

komt, neem dan de mantel mee die ik in Troas bij Karpus heb laten liggen, en ook de boeken, vooral die van perkament.¹⁴ Alexander⁴, de kopersmid, heeft mij veel kwaad gedaan; de Heer zal hem zijn verdiende loon geven. 15 Ook jij moet voor hem oppassen, hij heeft onze verkondiging sterk tegengewerkt.

Tempel van Artemis⁵ in Efese.

16 Bij mijn eerste verdediging heeft niemand mij bijgestaan, ze hebben mij allemaal in de steek gelaten⁶. Moge het hun niet worden aangerekend. 17 Maar de Heer heeft me terzijde gestaan en me kracht

gegeven, zodat ik de verkondiging tot een goed einde heb gebracht en alle volken de boodschap hebben **gehoord**. Ik ben gered uit de muil van de leeuw. 18 De Heer zal me van alle kwaad redden en me veilig naar zijn hemels koninkrijk brengen. **Hem komt de eer toe tot in alle eeuwigheid⁷. Amen.**

4 Alexander de kopersmid kon in Efese een volksoproer bewerken omdat Paulus de verkoop van de beeldjes van Artemis had naar beneden gehaald door de godinnen en goden door mensenhanden gemaakt had in vraag gesteld.

5 Het heiligdom te Efese was veel ouder dan het Artemision zelf. Pausanias meende te weten dat het heiligdom van Artemis er al zeer lang voordien was. Kallimachos (300 v. Chr.) schreef in zijn Hymne aan Artemis de oorsprong van de Ttemenos te Efese toe aan de Amazonen. Het beeldje van Artemis in Efese is bekend als de moedergodin.

6 Te verbinden met de weduwe in de eerste lezing.

7 cf. nederigen en eenvoudigen: armen van geest.

30ste zondag door het jaar C

Kort

Hier is het duidelijk waarom het over missiezondag gaat. Een schets van Paulus als missionaris-reispater.

Het betoog dat Paulus hier voert is gericht op de kroon van de gerechtigheid. Het einde van het betoog is het orgelpunt: Hem ter ere.

Het goede doe je niet om de eigen eer.

Het goede kan je zelf niet tenzij je de *komst* verwacht, de *komende* .. Uiteindelijk is Paulus dicht bij dit moment, het moment waarop de krans van de gerechtigheid wordt toebedeeld (// het openen van het zevende zegel = de lof in, met en door Hem).

Het woord gerechtigheid (Hebreeuws *tsedaka* – luisterend Thora horen, vanuit de kracht van boven, waarheid doen en getuigend delen/ tienden en vergiffenis)

Luc. 18,9-14

De erfgenamen van het Koninkrijk

⁹ Met het oog op sommigen die zichzelf rechtvaardig vinden en anderen minachten, vertelde hij de volgende gelijkenis. ¹⁰ Twee mensen gingen naar de tempel om te bidden, de een was een farizeeër en de ander een tollenaar. ¹¹ De farizeeër stond daar rechtop en bad bij zichzelf: “God, ik dank u dat ik niet ben als de andere mensen, die roofzuchtig of onrechtvaardig of overspelig zijn, en dat ik ook niet ben als die tollenaar. ¹² Ik vast tweemaal per week en draag een tiende van al mijn inkomsten af.” ¹³ De tollenaar echter bleef op een afstand staan en durfde niet eens zijn blik naar de hemel te richten. In plaats daarvan sloeg hij zich op de borst en zei: “God, wees mij zondaar genadig.” ¹⁴ Ik zeg jullie, hij ging naar huis als iemand die rechtvaardig is in de ogen van God, maar die ander niet. Want wie zichzelf verhoogt zal vernederd worden, maar wie zichzelf vernedert zal verhoogd worden.’

Kort

30ste zondag door het jaar C

Farizeeën worden meer dan honderd keer genoemd in het Nieuwe Testament. Ze worden zelfs niet op dezelfde

manier opgevat bij de onderscheiden evangelisten⁸. Men is er nu stilaan mee vertrouwd dat Jezus in de kleurrijke bende van schriftgeleerden zijn eigen chassidische stelling innam. Hij discussieerde in hun stijl met de collegae. In het tweespan schriftgeleerden en farizeeën ziet men teveel soortgenoten. Farizeeën is al te vaak negatief geconnoteerd. Wat in Jezus' leergesprekken is bedoeld is *hoe men met de boodschap*

van de Thora omgaat en niet de verwerping van de Thora.

Zoals we het hier zien. Jezus zegt niet *bidt niet*. Hij heeft het wel over het hart, de ziel en de krachten die op JHWH moet gericht zijn.

Het type gelijkenissen uit de rabbijnse literatuur⁹ en in de evangeliën is specifiek. Het gaat om het Rijk Gods, het dwingend karakter en JHWH eenheid en trouw die van ons ook die onverdeelde aandacht vraagt.

De huidige opvatting stelt dat de farizeeër een beroep was, een leraar, een rechter, een geschoold iemand. Sommige hadden wellicht een bestuursfunctie. Al waren

⁸ Matteüs geeft een nogal vijandig beeld van de farizeeën. Dat lijkt vooral beïnvloed door het latere conflict tussen de christenen en het rabbijnse jodendom.

De informatie in Lucas lijkt meer overeen te komen met de situatie in de tijd van Jezus zelf. In Lucas komen de farizeeën Jezus waarschuwen als hij in gevaar is. En ze blijven hem – naar goed farizees gebruik – op hun maaltijden uitnodigen, ondanks hun meningsverschillen. Nicodemus gaat bij Hem op bezoek (Jo. 3).

30ste zondag door het jaar C

de meeste bestuurders uit de Sadduceeën. Ze kwamen samen om de godsdienstige beleving op te krikken en de uit te zuiveren (// afgezonderd, wat hun naam betekent vgl. geuzen).

Een **tollenaar** was iemand die tol ophaalde namens de Romeinse overheid: de collaborateur. Bovendien vroegen ze vaak meer geld dan verplicht was. Het ging om verpachte tol. Bovendien waren tollenaars in dienst van de Romeinse overheersers, en ze hadden vanwege hun werk veel contact met niet-joodse mensen. Ze werden daarom met (cultische) onreinheid geassocieerd.

9 De Rabbijnse literatuur is een volle bibliotheek: 1. De misjna is de bijsluiters die Mozes ontving als hij de thora van JHWH kreeg. De misjna is geschreven rond 200 na Chr. Ze bevat ongeveer 200 Joodse geleerden, de Tana'iem genoemd. Vaak wordt verwezen naar Jehoeda Hanassi. 2. De Tosefta is een toevoeging in het Aramees (220 n. Chr.). Hier worden uitspraken toegeschreven aan vooraanstaande geleerden die in de Misjna niet als dusdanig bekend waren. De Tosefta bestaat in het Hebreeuws en het Aramees. 3. De Talmoed bestaat uit de Misjna en de Gemara. Er zijn twee talmoeds, een uit Babylonië en een Palestijnse. De Gemara zijn verslagleggingen van discussies tussen joodse geleerden uit de derde tot en met de zesde eeuw van de gangbare jaartelling. Talmoed en Gemara betekenen beide onderricht. De debatten in de Gemara zijn zeer uitgebreid en gaan over allerlei onderwerpen zoals wiskunde, recht, geschiedenis enzovoorts. Betreffen het uitspraken over de leer dan spreekt men van Halacha. Andere uitspraken worden 'agada' genoemd en behelzen meer de handelingen. 4. Toelichtingen: Misjnee Thora, de herhaling van de Thora, door Maimonides, uit de 12de eeuw, is encyclopedisch van opzet en omvat het halacha-gedeelte. Sjoelchan Aroech, dat gedekte tafel betekent, door Karo in de 16de eeuw, betreft een algemeen aanvaarde codificatie van de leefregels voor het jodendom. Omdat deze vooral bedoeld was voor de Sefardische Joden is er door Isserles, in dezelfde eeuw, een variant van gemaakt toegespitst op de situatie van de Askenazische Joden, genaamd Mappa, tafelkleed. 5. De Midrasj zijn oude verzamelingen van allerlei rabbijnse verklaringen van de Tenach. Hierbij probeerden dezen op allerlei manieren (bijvoorbeeld door gelijkenissen of preken) door te dringen tot de diepere betekenissen die achter de teksten van de Tenach verborgen zouden liggen. Deze Midrash-verzamelingen beslaan grofweg de periode van de Middeleeuwen. 6. Binnen de Kabbala, de mystieke stroming in het jodendom, werd een aantal boeken geschreven. Wellicht de bekendste. Is de Zohar, glans, is een soo mystieke Midrasj. Als schrijver van de Zohar wordt Rabbi Shimon bar Yochai beschouwd. De kern van de Zohar is door middel van de Zohar proberen zo goed mogelijk te leven wat van invloed zou zijn op een versnelling van de komst van de Messias en Zijn rijk.